

Poglejte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. Skušajte imeti naročnino vedno vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

PERIODICAL DIV.
JUN -5 1941
RECEIVED

NA NEKAJ VEČ KOT
NA DAN DOBIVATE
2 "GLAS NARODA"
PO POŠTI NARAVNOST NA
SVOJ DOM (izvzemli občasno
in praznikov).
:: Citajte, kar Vas zanima !!

Telephone: CHelsea 3-1242

Reintroduced as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 108 — Štev. 108

NEW YORK, TUESDAY, JUNE 3, 1941 — TOREK, 3. JUNIJA, 1941

Volume XLIX. — Letnik XLIX.

HITLER IN MUSSOLINI ZOPET NA BRENNERJU

London pričakuje nove dogodke

Včeraj je bilo uradno naznanjeno, da sta se Hitler in Mussolini — sedaj že šestič — sestala na Brennerju, kjer je meja med Nemčijo in Italijo.

Uradno poročilo nemške uradne agenture D.N.B. se glasi:

"Firer in duce sta se danes sestala na Brennerju in sta bila v razgovoru več ur glede političnega položaja ob prisotnosti nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa in italijanskega zunanjega ministra Ciana.

"Razgovor je potekal v duhu pristranskega prijateljstva in je pokazal popolni sporazum v mišljenju vodilnih glav obeh zaveznikov narodov."

Da je bil ta sestanek prav posebno važen, je razvidno iz tega, ker so z obema diktatorjema prišli na Brenner poleg zunanjih ministrov tudi najvišji častniki generalnih štabov. Iz tega se more sklepati, da je bil na tem sestanku izdelan podoben načrt za bodoče vojaške operacije.

Ko je včeraj prišlo v London poročilo, da sta se na Brennerju zopet sestala Hitler in Mussolini, tedaj so uradni krogi pričeli ugibati, kaj bo sedaj prišlo, kajti kadar sta se sestala, je bilo ob koncu ali ob pričetku nove faze vojne.

Zadnjič sta se sestala 20. januarja, ko so se v jugovzhodni Evropi kuhali veliki politični dogodki in malo pred vpadom v Jugoslavijo in na Grško.

Prvič sta se sestala 18. marca, 1940 v Mussolinijevem privatnem železniškem vozu na Brennerju malo pred kampanjo na Norveškem.

Ko sta se zopet prihodnje sestala tri mesece pozneje, je bila končana vojna s Francijo.

Nato sta se sestala 4. oktobra in zopet zelo kmalu 28. oktobra v Florenci. Tedaj so Italijani pričeli svojo ofenzivo na Grškem.

Sedaj pa angleški krogi pričakujejo, da se bo pričelo nemško in laško prodiranje proti Sueskemu kanalu. Anglija bo v obrambo Egipta in Sueskega kanala morala poslati vojaštvo in municijo, toda ne več po Sredozemskem morju, temveč okoli rta Dobre nade na južnem koncu Afrike. Dosedaj Anglija še obvladuje vzhodni in zapadni vhod v Sredozemsko morje, toda njene ladje ne morejo več voziti po 1900 milj. dolgi pomorski poti od Gibraltarja do Aleksandrije, kajti nemški bombniki kaj lahko bombardirajo ladje na 100

milij široki morski ožini med Sicilijo in Tunizijo ter na 200 milij široki ožini med Kreto in Libijo.

Nekako v sredini Sredozemskega morja se nahaja angleški otok Malta, ki ga pa bodo Nemci zavzeli na isti način kot Kreto. Z zavzetjem Krete in Egejskih otokov je tudi angleškimi ladjam zaprta pot skozi Dardanele v Črno morje.

Ako se Hitler odloči napasti Turčijo, ji Anglija nikakor ne bo mogla pomagati.

Gayda že napoveduje nove dogodke v Sredozemlju

"Uspeh in posledice zmage osišč na Kreti bo mogoče kmalu uvideti v novih razvojih v sredozemski vojni," piše Virginio Gayda v Mussolinijevem listu "Giornale d'Italia."

4. Razni zastopniki držav osišč že dalje časa napovedujejo, da je z ozirom na nadaljnjo vojno v Sredozemlju potrebno, da pride do pojasnitve odnosov med Nemčijo in Rusijo. Rusija je potrebna ne samo zaradi tega, da osišč dobiva njene naravne zaklade, temveč tudi zaradi njenega političnega vpliva v Turčiji. Ako bo mogoče Rusijo pridobiti, da se bojuje na strani osišč, se bo morala Turčija vključiti in prodiranje dalje na Bližnji Iztok bo zelo olajšano.

Prebivalstvo N. Y.

Iz seznamov ljudskega štetja je razvidno, da je imelo mesto New York dne 1. aprila lanskega leta 7 milijonov 454 995 prebivalcev. To je 524 tisoč 549 oseb več kakor 1. aprila leta 1930. V desetih letih se je torej število newyorškega prebivalstva povečalo za nekaj več kot sedem odstotkov.

Stavka gozdarjev na Zapadu

Po zapadnih državah je zastavljeno nad 12 tisoč gozdarjev, članov CIO International Woodworkers of America.

Predsednik obrambnega posredovalnega urada C. A. Dykstra jih je pozval, naj vpoštevajo predsedniškovo proklamacijo in naj se čimprej vrnejo na delo in naj pozneje uravnajo vse sporne zadeve z delodajalci. Voditelj unijskega, O. M. Morton in Ilmar Koivunen, sta Dykstru predlagala, da sta dvakrat zahtevata sedem centov več na uro.

TRI NEVARNE TOČKE V SREDOZEMLJU

Tri najnevarnejše točke so: 1. Španska, na katero Nemci pritiskajo za prehod svoje vojske za napad na Gibraltar; 2. Grška, katero so Nemci porazili in tudi zavzeli Kreto in se bodo obrnili proti Siriji ter Solum (3), kjer je bila nemška vojska vstavljena v svojem prodiranju proti Aleksandriji in Sueskemu kanalu.

Poslanik pojasnil stališče jugosl. vlade na Bližnjem iztoku

Jugoslovanski poslanik Konstantin Fotić je v Washingtonu objavil izjavo jugoslovanskega ministrskega predsednika gen. Dušana Simovića, ki pravi, da se bodo armada, mornarica in zračna sila, ki so pobegnile, predno so Nemci pregazili deželo, še dalje borile proti armadam osišč.

"Borba se bo nadaljevala," pravi Simović, "dokler ne bo obnovljena neodvisnost naše države, k akor tudi popolno osvobodjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev."

Dalje pravi izjava, da je bila prva naloga Simovićeve vlade vzdrževati red v notranjosti dežele in mir s sosednimi državami.

"Obnašanje nemške vlade, zlasti po preobrnitvi jugoslovanske vlade 27. marca, je bilo tako pretežno, da je izgledalo, kot da nam hoče celo odreči pravico, da bi obravnavali svoje lastne notranje probleme, in kot da je obstoj naše narodne neodvisnosti v nasprotju z nemškimi načrti na Balkanu."

"Navzile temu pa je Simovićeva vlada, zavedajoč se potrebe dobrih gospodarskih odnosov z Nemčijo, skušala Nemčiji zagotoviti svoje lojalno, pravilno in miroljubno stališče. Vlada, v svoji iskreni želji, da ohrani mir in prijateljske odnose s svojimi sosedami, se je še pogajala z državama osišč, ko je prišel neizvzani in uničujoči nemški napad 6. aprila."

"Ko so Nemci bombardirali Beograd, so bile vse politične stranke v popolnem sporazumu z vlado soglasno prepričane, da nam je bila vojna vsiljena in da je treba napeti vse sile, da branimo narodno neodvisnost."

Sodnik Hughes bo odstopil

Predsednik zveznega najvišjega sodišča Charles Evans Hughes je predsedniku Rooseveltu s pismom naznanil svoj odstop, ki stopi v veljavo s 1. julijem.

Predsednik je brzojavno sporočil Hughesu, da sprejme njegov odstop, toda je izrazil svoje globoko obžalovanje ter rekel, da bo njegov odstop med Narodom izzval veliko razočaranje.

"Nemška propaganda je skušala širiti neslogo med Hrvati in Srbi in ta propaganda se še danes nadaljuje."

"Pod zaščito okupacijske armade so tuji agenti razglasili takojmenovano 'neodvisno Hrvatsko', ki pa je samo naselbina v najslabšem smislu. Vseled tega Hrvati in njihovi postavljeni zastopniki tudi ne morejo sprejeti te zarote, ki je popolnoma tuje izvora."

"Vpadnik je po kratki vojaški kampanji podjarmil Jugoslavijo navzlic junaškim in velikanskim žrtvam naše hrabre vojske. Vsa občevalna sredstva so bila uničena, čete v ozadju so bile ogrožene. Naš odpor je bil zdrobljen, še predno je bil organiziran. Visoka morala naših čet je še povečala izgubo življenj."

"V neenakem boju, ki nam ga je vsilil sovražnik, smo bili vojaško premagani, toda naše žrtve so bile plemenite in sijajne. Rešili smo svojo čast in bodočnost svojega naroda. Naša vera v to veliko in silovito borbo je nepremagljiva."

"Ponosni smo, da smo v vr-

Kot vzrok za svoj odstop je Hughes navedel bolehnost in visoko starost. Star je namreč 79 let.

Gehrig umrl

Na svojem domu v Bronxu (N. Y.) je včeraj umrl Lou Gehrig, zadnje čase najboljši baseball igralec še ne prav 38 let star.

Leta 1939 je vsled neke neozdravljive bolezni ohromelosti moral opustiti baseball in je od onega časa stalno hiral. Zadnje tedne je ležal v postelji, dokler ga ni objela smrt.

sti miroljubnih narodov in stojimo ob strani svojih starih zaveznikov in prijateljev naše svobode in neodvisnosti. Anglija in Združene države priznavajo pravice malih narodov, da žive svobodno in jih ne smatrajo samo za življenjski prostor vesele. Vojni cilj naših zaveznikov je, da postavijo mednarodni red, v katerem bodo pravice močnejše kot sila, in kjer bodo postavljena visoka načela svobode in neodvisnosti za vse narode, kakor tudi spoštovanje do človekove osebe."

Bodoče delo in program jugoslovanske vlade

Centralni tiskovni urad na Bližnjem iztoku poroča:

Jugoslovanska vlada je popolnoma soglasna glede svojega bodočega dela in programa. Ta program je: svoboda in nerazdeljivost Jugoslavije. Vlada kaže stalno in smiselno delavnost v pripravi z a udeležitvijo tega dela in programa.

Število stavk se veča

Meseca aprila je bilo vsled 400 novih štrajkov izgubljenih nad sedem milijonov delovnih dni.

Stavkalo je skoro pol milijona delavcev.

V Washingtonu je sporočila delavska tajnica Miss Perkins, da je izbruhnilo meseca aprila 400 novih štrajkov, vsled česar je bilo izgubljenih 7 milijonov 800 tisoč delovnih dni. Stavk, ki jih je bilo štirikrat več nego meseca marca, se je udeleževalo skoro pol milijona delavcev. Odločilnega pomena je bila seveda stavka kopačev mehkega premoga, ki je trajala ves april.

Unije hočejo uničiti

Leo Pressman, generalni pravni zastopnik CIO, je izjavil, da skuša velebiznes uničiti ameriško delavsko gibanje ter da se v to svrhu poslužuje vojne histerije.

Kongres se bo v kratkem pečal z Vinsonovo in Ballovo protistavkarsko predlogo, — je izjavil Pressman. — Izključen namen teh dveh predlog je, oslabil vpliv delavskih organizacij ter zaječiti kapitalizem na stroške delavstva monopolne dobičke. Če bo velekapital dosegel svoj cilj, se bo to zgodilo na škodo delavcev, farmerjev in splošne javnosti.

Vlada naj občno kaznuje kršilce postave za delavske odnose, pa kmalu ne bo v deželi nobenega pomembnejšega štrajka.

Štrajk mašinistov v ladjedelnicah

Ko boste brali te vrstice, bo najbrž že končana stavka v enajstih ladjedelnicah na zapadni obali, ki je povzročila precej razburjenja, in resno zakasnila naročila za narodni

obrambni program. Pomisliti je namreč treba, da imajo ladjedelnice za petsto milijonov dolarjev naročil in da je moralo vsled 7500 stavkajočih mašinistov ostati doma nad petnajst tisoč delavcev.

Ozadje te svojevrstne stavke je naslednje: Nekaj mašinistov je članov Ameriške delavske federacije, drugi pa pripadajo CIO. Zastrajkadi so brez izrecnega dovoljenja uni-je. Da je to res, je najbolj razvidno iz dejstva, ker je pred dobrim tednom John Frey, predsednik unije AFL kovinarjev, skušal razbiti štrajk. Poskus se mu pa ni prav poseben obnesel.

Stavkajoči mašinisti so se pojavili z naslednjima dvema zahtevama: dvojno plačo za overtime in \$1.15 na uro. Po djetniki so jim bili pripravljene dati na uro \$1.12, za overtime pa poldrugo plačo.

Po zatrdilu dobro poučenih krogov so pa te zahteve le nekakšna pretveza. Glavni namen stavkajočih mašinistov je bil uvesti v vseh ladjedelnicah ob zapadni obali closed shop.

Pred posebnim senatnim odborom, ki preiskuje razmere v vojni industriji, je nastopil konci prejšnjega tedna Harry S. Hook, poslovodja krajevne unije mašinistov. Rekel je, da bo stavkajočim mašinistom v San Franciscu svetoval vpoštevati odločitev razsodišča, če bosta to zahtevala senatni odbor in predsednik. Če bo Hook svojo obljubo izpolnil, se bo zvedelo te dni.

ZAHTEVA SOCIALISTIČNEGA VODITELJA

Kongres naj uveljavi postavo, da bo mogoče narodu potom splošnega glasovanja odločiti, če je za vstop v vojno ali ne.

Na drugem letnem kongresu organizacije "Keep America Out of War" je bil eden glavnih govornikov znani socialistični voditelj Norman Thomas. Dejal je, da ima zaenkrat

edinole kongres pravico odločevati, če naj se dežela zaplete v vojno ali ne.

Po njegovem mnenju naj bi bila kongresu odvzeta ta pravica, in naj bi o tem vevlaženem vprašanju odločeval ves narod in sicer potom splošnega glasovanja. Tozadevna predloga je bila že predložena kongresu ter jo je treba čimprej sprejeti.

Thomas je povedal delegatom, da predstavlja ameriška trgovina z inozemstvom komaj šest odstotkov skupne narodne trgovine ter da potemtakem ni vredna stroškov v krvi in denarju niti enega tedna moderne vojskovanja.

Združenim državam preti nevarnost, — je izjavjal, — da postanejo fašistične, če se vmešajo v vojno. Pri tem se ne vpraša, k do bo izšel iz vojne kot zmagalet.

Metode vojnih ščurčev je Norman Thomas takole označil: — Pravijo, da bi nemška zmaga ogrozila Brazilijo. Če bi se Nemci polastili Brazilije, bi bil Washington v nevarnosti. Za zaščito Brazilije je treba zavzeti Dakar. Za zaščito Dakarja je treba zavzeti Cape Verde. Tako se vrste njihovi argumenti brez konca in kraja.

Obnova jugoslovanske vojaške sile

Centralni tiskovni urad poroča:

Napori jugoslovanske vlade stremijo za obnovo jugoslovanske vojaške sile s pomočjo izbeglih rednih vojaških sil raznih orožnih vrst, zlasti letalske, kakor tudi s pomočjo dobrovoljcev. Dobrovoljci se že prijavljajo.

Osnovanje jugosl. Centralnega tiskov. urada

Na Bližnjem iztoku, v bivačišči vlade kraljevine Jugoslavije, je bil formiran Centralni tiskovni urad, ki je začel redno obveščati svoja dopisništva.

Minister Daković umrl na poti v izgnanstvo

Na poboju je umrl črnogorski politik, minister brez listnice, Marko Daković. Minister M. Daković je bil ustrležen z mitraljezo od sovražniških letalcev, ki so preganjali jugoslovanska letala na poletu iz Jugoslavije na Grško. (CP)

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation).
Frank Sakser, President; J. Lapeha, Sec. — Place of business of the
corporation and addresses of above officers: 216 WEST 18th STREET,
NEW YORK, N. Y.

48th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.

Subscription Yearly \$6.—, Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.—; za pol leta \$3.—;
za štiri leta \$15.—. Za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.
Za tiskarstvo za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izven sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 5-1243

DANI SE . . .

Prejšnji mesec je priredila Mednarodna strokovna zve-
ba v Londonu mednarodni sestanek in p o vabila nanj zastop-
nike delavskih odborov, katere so ustanovili belgijski, fran-
coski, čehoslovaški, poljski, luksemburški, norveški in drugi
delavci—begunci iz različnih podjarmljenih držav.

Povabljeni so bili tudi zastopniki angleškega Strokov-
no-unijskega kongresa, delavski ministri zaveznih vlad, za-
stopniki angleških oblasti in zastopniki londonskega odseka
mednarodnega delavskega urada.

Kot glavni govornik je nastopil Walter Citrine, pred-
sednik Mednarodne strokovne zveze, ter dejal med drugim:

— Nikdar se nisem spušal v kakšno drzna prerokova-
nja, zdaj si pa na podlagi dejstev upam trdit, da se bo te-
kom prihodnjih mesecev odločila usoda sveta.

— Kot sem vedno veroval, tudi zdaj trdno verujem v
nepremagljivost sil pravičnosti in demokracije.

— Poleg števil ljudi in množine orožja ter vsega, kar
je mogoče številčno označiti, je še dosti drugih faktorjev, ki
bodo odločilnega pomena za nas.

— Imenujem naj samo duha svobode in pojem pravice,
s katerima so prežeti narodi, ki jih je Hitler zaslužil. V tej
deželi je mnogo ljudi, ki so izgubili vso nado, da bi v nem-
škem narodu še kdaj oživel zavest demokracije. Bodimo pra-
vični in pravično presojujmo! Nemško delavstvo nima zaen-
krat niti moči niti priložnosti dvigniti se proti svojim zati-
ralcem. Vsa Nemčija je spremenjena v vojaško taborišče, in v
tem taborišču je razvit tako uspešen špijonažni sistem, ka-
kšnega svet doslej še ni poznal. Ko se bo vojna sreča nacije
nagnila na drugo stran, bo tudi nemškemu delavstvu udarila
ura, katere tako nestrpnost pričakuje.

PRIPRAVE NA DOLGOTRAJNO VOJNO

Po mnenju Philipa D. Reeda, predsednika General Elec-
tric Company in strokovnjaka Zvezne prioritetne divizije, bo
trajala sedanja vojna pet ali še več let. Te svoje nazore je
pojasnil na letni konferenci Narodnega industrijskega kon-
ferenčnega urada.

Tekom prihodnjih let borbe proti totalitarnim drža-
vam bo treba polagati čedalje večjo težnjo na produkcijo oro-
žja in municije. Čim več tovarn naj bi se pečalo z vojno in-
dustrijo, in industrija morajo biti pripravljene na pomanj-
kanje marsikaterih sirovin, potrebne v strateške namene.

Po Reedovem mnenju bo treba po koncu vojne pred-
vsem naslednje vpoštevati:

Industrijsko sodelovanje in smotreno gospodarstvo bo
pod nadzorstvom vlade stalno napredovalo;

sklenjene bodo pogodbe med ogromnimi zvezami delav-
cev in podjetnikov, organiziranim na narodni podlagi; denar
in kredit bosta močnejša kot doslej ter bosta pod kontrolo po-
sebne centrale;

javna dela se bodo vršila na podlagi ogromnih in vse-
stranskih načrtov; uveljaviti bo treba vse potrebno za pre-
prečenje nove nezaposlenosti.

Dr. Virgil Jordan, predsednik narodnega konferenčnega
urada, je opozarjal navzoče na možnost, da utegne biti An-
gliji kmalu poražena ali prisiljena k predaji.

Ameriški narod podzavestno čuti, da je na istem stali-
šču kot francoska republika pred dyama letoma, oziroma na
današnjem stališču angleškega naroda.

Hrvatje bodo nadaljevali borbo proti izdajalcem

Apel g. B. Radice do Hrvatov v Jugoslaviji po ra-
dio, naj dajo vidno znamenje, da so usmerjeni zra-
ven svetovne demokracije za svobodo in
civilizacijo.

Z ozirom na veliko, čeprav negativno važnost ustanovitve
tako zvanega "Neodvisnega
hrvaškega kraljestva" je zo-
pet pozval dr. Svetislav Petro-
vić Mr. Bogdana Radice, zna-
nega hrvaškega javnega delav-
ca, intelektualca in književni-
ka, naj govori po radiu posta-
je WRUL in WRUW v Bosto-
nu Hrvatim v Jugoslaviji. Mr.
Bogdan Radice se je z vese-
ljem odzval temu pozivu.

Tik pred dnevom proglasit-
ve takozvanega "Hrvaškega
kraljestva."

Tako je bila druga emisija iz-
večena 17. maja tik pred odho-
dom Anteja Pavelića v Rim.
Ob tej priliki je Mr. Bogdan
Radice rekel po radiu sledeče:

"Kdo je pooblastil izdajalca
Pavelića za to, da prodaja hr-
vaško krono, krono kralja
Zvonimira, beničkim dožem in
italijanskim propadlim kne-
zom?"

"Ali ga je pooblastil hrvaški
narod? — se vprašujem danes,
ko objavljajo ameriški listi
vest o tem, da odide nekakšna
hrvaška delegacija z Antonom
Pavelićem na čelu v Rim, kta-
lam preda italijanskemu dvo-
ru krono hrvaških kraljev!"

"Vsak Hrvat, ki količkaj po-
zna hrvaško zgodovino, tisto,
ki jo je Ivan Meštrović ope-
kevil v svojem sijajnem de-
lu, kako čyua naše tisočletne
pravice proti vsem in proti
vsakomur, ko jih nam je hotel
in skušal vzeti in pogaziti,
vsak Hrvat, rečem ponovno, ve
in čuti, kaj vse to pomeni."

"Pred nekaj sto leti, v naj-
mračnejših časih hrvaškega
moralnega, političnega, dušev-
nega srednjega veka, v dneh
naše najstrašnejše preteklosti,
so takisto odšli poslanci iz Hr-
vaške, ali to pa ne poslanci hr-
vaškega naroda, v Neapelj, da
vzamejo na prestol Zvonimira
in Tomislava Karla Draškega
Anžuvince, nevtrastenika in hi-
sterika, bolnega knežjega ne-
srečnika, ki je prodal vse, kar
je bilo naše, Madzarom in be-
neškemu dožem za 200,000 cek-
nov."

Anžuvinci in Savojsi sta dve

propadli knežji hiši, ki sta za-
eno s Habsburžani od nekdanj
predstavljali najtemnejšo fe-
akcijo in najstrašnejšo zapre-
ko majhnim narodom v njihovih
naporih za svobodo. Sa-
vojaška hiša je m orala vzeti
nase še sramoto, da ji njena
tirana Mussolini in Hitler vsi-
lita vlogo Anžuvincev in Habs-
buržanov, rabljev svobode in
neodvisnosti majhnih nardo-
v."

"Ko mi Hrvatje pomislimo
na tragične delegacije Hrva-
tov in hrvaških izrodov, ki
odidejo v Neapelj in Rim, da
privedejo tujece na prestol na-
rodnih vladarjev, se nam vzbuj-
ja stud in sram nas prevzema.
Ameriški listi pa začenejo ra-
zumevati naš težki in stranski
položaj ter označujejo takšno
smešno kraljestvo za grozno
kometijo in farso. Takšno hr-
vaško kraljestvo, ki sramoti
mane Zvonimira in Tomislava,
ni nič drugega kakor nesrečna
in mizerna mašina proti svobo-
di in neodvisnosti ne samo hr-
vaškega naroda, nego tudi vseh
narodov na Balkanu."

"Ali morete vi dopuštiti, da
naredi nekaj banditov in po-
ličnih obojenjakov hrvaškemu
narodu tolikšno sramoto, da
poniža Hrvate in Hrvaško na
stopnjo Albanije in Arnavtov
in pa da se oni in ti izdajalci
hrvaškega naroda odidejo v
narodnih nošah poklanjat v
Rim ter prosit za krono od
kralja, ki je dovolil, da se tep-
tajo v doželi Garibaldija in
Mazzinija vse človeške pravice."

"S tem izdajstvom je Ante
Pavelić s svojo svojatjo ban-
ditov in političnih plačancev
omogočil, da padejo vsi hrva-
ški in slovenski kraji pod Ita-
lijo in Nemčijo pa pod Ma-
džarsko, a v bistvu pod naci-
stično Nemčijo. Kajti dokler
je Mussolini gaulajter št. 1, je
Ante Pavelić zadnji med kviz-
lingi in poslednji med gaulaj-
terji. Toda mi smo uverjeni in
prepričani, da bo hrvaški na-
rod povzdignil svoj glas pro-
testa, da se bo v vsaki hrvaški
duši uprlo naše čustvo svobo-

Ako se nimate blaznikove Pratikke za
leto 1941, jo lahko dobite pri zaslo-
vniku "Glasa Naroda" v Vaši nase-
lini, ali pa naravnost od Knjižarne
Slovenic Publishing Co., 216 W. 18th
Street, New York. — Stane 25 centov.

de in neodvisnosti, kakor je to
bilo vselej v dneh našega za-
suženja, v dneh Velega Jo-
žeta, ki je veslal in se mučil na
beneških galejah, v dneh Gr-
gurja Ninskega, ki je pod obo-
kom splitske katedrale vpričo
rinških škofov in legatov po-
vzdignil svoj glas protesta,
kazaje s prstom proti Rimu,
proti Beneski, proti stalinu
zatiralcem naše svobode, na-
šega jezika in naše narodne
neodvisnosti.

"S teboj, Gngur Ninski, s
hrvaškim narodom, mi tudi da-
nes dvigamo svoj glas odpora
in upora proti izdajalcem, s te-
boj, hrvaški narod, jih spre-
mlja naše kletve, solze naših
mater in naših sester, bol na-
ših karjatič vzdihli naših brat-
rov, ko bodo šli na črnih ladjah
sramote čez Jadransko morje,
ki ga Italijani prav sedaj pro-
glašajo za svojo in na kate-
rejo so Domgoji, Tomislavi,
Zvonimiri in Hreljanoviči va-
roval ponosno našo svobodo,
katero prodajajo danes Pave-
lič Italijanu, s teboj izjavlja-
mo mi pred celim človeštvom,
da je hrvaški narod na strani
te velike borbe, ki se vodi v
imenu svobode za popolno
svobodo človekovo. Ta narod
vodi jo v njegovi borbi njegovi
najboljši sinovi, ki bodo iz
pregnanstva prinesli Hrvaški,
Jugoslaviji in Evropi novo luč
svobode in civilizacije."

Jug. Karir."

300 LET STARA HIŠA SE JE PODRLA.

Brnški listi poročajo: V Br-
nu so tri hiše, ki stoje že od 17.
stoletja velika zgodovinska
znamenitost. Vse te hiše je
sprejel v svoje varstvo urad za
varstvo spomenikov. Tuje so
si ogledovali te umetnine iz 17.
stoletja. Zda na pomlad bi

Peter Zgaga

DVOMIM, ČE BO DRŽALO

II.

Lepega pomladnega dopol-
dne je prišel v rojansko voja-
šnico komandant 97. pešpol-
ka, polkovnik grof Stuerkgh.
Bil je visok, rdečelicev možak
pri šestdesetih letih. Splošno
se je govorilo, da mu vojaški
stan ne prija in da se mu je
posvetil le na željo svojih sta-
rišev. Bil je dober, popustljiv,
uviden in plemenit, ne samo
po imenu, pač pa tudi po duši.

Okno pisarne 8. stoltnije v
drugem nadstropju je bilo na-
stežaj odprto. Stotnik Habicht
in računski narednik Gabrov-
šek sta podajala polkovniku
Stuerkghu spise v pregled.
Gospod je bil razmišljen in je
bolj gledal proti oknu nego v
spise.

Izenada se pa oglasi z dvo-
rišča strašno kričanje. Ga-
brovšek je hotel zapreti okno,
toda polkovnik ga je zadržal.

Oni na dvorišču je z rezkna,
piskajočim glasom najprej na-
šel vse domače živali ter pri-
tem svinjo in prašiča najmanj
petkrat omenil. Nato je začel
stresati iz sebe besede drugih

jezikov, ki jim ni nihče vedel
pomena, pa je bilo vsem jasno,
da ničesar dobrega ne obetajo.
Med to strahovito zmes je me-
šal imena svetnikov in svet-
nic božjih ter se skliceval na
njegovo cesarsko in kraljev-
sko veličanstvo Franca Jože-
fa, ki bi se "sramu vdrlo v
zemljo, če bi videlo pred se-
boj takega zamazanega rekruta."

Grof Stuerkgh je nekaj časa
pozorno poslušal, nato si je pa
začel masiti ušesa in je rekel
stotniku, naj pogleda na dvo-
rišče, če se podira svet ali
kaj?

Stotnik mu je pokorno javil,
da vrši službujoči narednik
Malora svojo stanovsko dolž-
nost in poje levite ubogemu
grešniku.

— Pokličite ga! — je velel
polkovnik. — Takoj naj pri-
de!

In vstopil je narednik Mulo-
ra, še ves zaripljen v obraz in
tresoč se, toda opazivši pol-
kovnika pred seboj, se je hitro
zbral in salutiral, da bi mu
kmalu odletela desnica pri ko-
molen.

Polkovnik ga je dolgo časa
motril, nato pa rekel, pondar-
jajoč vsako besedo:

— Vi, feldvebelj, če bo kdo
še enkrat slišal kletev ali
zmerjanje iz vaših ust, vas mo-
ra takoj naznaniti. To velja
za vse moštvo in za vse častni-
ke 97. pešpolka. Ena sama kle-
tveca, ena sama neprimerna
beseda vas bo spravila za šest
mesecev v garnizijski arest,
nakar boste brez penziona pe-
nzionirani. Opravič! st!

Polkovnik je sedel k mizi
in se ni več zmenil zanj. Mu-
lora se je pa skoro opotekl
na hodnik, tako so ga udarile
komandantove besede.

Konec hodnika je opazil dva
infanterista, ki s ta se za šalo
ruvala.

Joj, s kakšnim veseljem bi
bil skočil vmes ter jima s pri-
merno kletvino zapretil z re-
portom. Toda besede mu je
zamrla na ustnicah, pogledal
je vstran ter odšel sklonjene
glave v kantine.

Tam so že vedeli, kaj se je
zgodilo. Tovariši so ga začeli
dražiti in pikati, on je pa le
nekaj zamrmal v sršče brke
in stopil na dvorišče.

Kakšne stranske nerednosti so
se odkrile njegovim očem!

Dvorišče ni bilo pometeno,
vojaki so stali v gručah, kadi-
li in se smejali, stražnik ob
vходу je stopil v senco, name-
sto da bi strumno korakal
pred vrati gori in dolj.

Maloro je trla jeza, in kot
nalahč so mu prihajale v spo-
min že zdavnaj pozabljene
kletvice, ki bi tako rade bru-
hile iz njega, — toda polkov-
nikovo povelje je pač polkov-
nikovo povelje.

Kakor sener je hodil nao-
krog in ni z nikomur govoril.
Baje je včas, ko je bilo vi-
haro morje, začel na pomol
sv. Karla in tulil v morske
valove tisto, česar ni smel
tuliti v ušesa infanteristom, ka-
prolom in četnikom.

Sama kost in koža ga je
bila. Čedalje bolj se je udajal
pijači ter naposled prosil, naj
ga vpojoje.

Kaj je hotel drugega? Tok
njegove gonilne sile je bil pre-
kinjen. Nad vojaki se ni smel
več znanšati. To je bilo zanj hu-
je nego vse druge življenjske
trdote.

Prepovedje kadilca kajo, piv-
cu pijačo, ženski mazanje u-
stnic, mladini žogomet, ser-
žantom kletvino — pa boste i-
meli njihova življenja na ve-
sti.

Mali Oglasi

imajo velik uspeh

Prepričajte se!

Najboljši prijatelj

v nesreči vam je:

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA BRATSKA, DELAVSKA PODPORNA USTANOVA

Sprejema moške in ženske v letih od
16. do 50, in otroke do 16. leta starosti.

ČLANSTVO: 52,000

PREMOŽENJE: \$8,000,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja
vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ

Glavni stan:

2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V JUGOSLAVIJO ni več mogoče
posiljati denarja. Ta odredba pa bo
samo začasno v veljavi. Še vedno
pa je mogoče posiljati denar v Ita-
lijo.

DARILNE POSILJATVE v ITALIJO

V LIRAH:	
50 LIR	\$ 2.25
100 LIR	\$ 4.50
200 LIR	\$ 9.00
300 LIR	\$ 13.50
500 LIR	\$ 22.75
1000 LIR	\$ 45.00
2000 LIR	\$ 90.00

ZARADI SEDANJEGA POLOŽAJA V EVROPI, pri-
poročamo, da se vse darilne posiljave pošlje potom
CABLE ORDER. Na ta način je denar najhitreje
izplačan. — Za Cable Order je treba posebej plačati

\$1.—

Velik razmer v Evropi ni mogoče v Italijo nakazati
denarja v DOLARJIH, temveč samo v LIRAH.

SLOVENIC PUBLISHING CO.

11 FOTNIŠKI ODDIŠKI 11
216 West 18th Street, New York

Kratka Dnevna Zgodba

G. BESENNI

Jadrnica v viharju

Vse hišice ribiške vasi čepijo za nasipom. Pokrajina je ravna, v neskončnost sega pogled v daljavo. Le zadaj kraj ceste samotno strši nekaj stolpov v nebo. Mladi počevno stojijo in so nagnjeni proti kopni zemlji. Viharji, ki prihajajo od morja, so strli njihov ponos.

Za nasipom je morje, ki se zmeraj giblje. Neprestano se podnevi in ponoči zajeda v skalnate sklade na nasipu. Nikdar ni miru. Zmeraj je hrumenje in vrvenje v ozračju. Kadar pa vihar z buči ndarja po vodi, takrat morje grmi in kriči.

Ljudje v kočah priskočijo. Tamno je. Nasip stoka. Topoli ječijo, da jih sliša na daleč. Pene se v belini vrtinčijo na skalah. Veteče se luči svetilnika pa svigajo kakor preplašene živali nad razburkanim morjem in okorelo zemljo.

Zjutraj je sijalo sonce. Morje je bilo skoraj mirno in gladko. Ribiči so se bili odpeljali na lov. A proti poldnevni se je na zahodu nagromadila kopica črnih oblakov. Sonce je zbadalo. Sankoviti zagoni sapa so nenadoma bitali kvišku in so tgnali veje s topolov. Morje se je vznemirilo. Valovi so imeli zahrbtno beč grebene. Stenmi so se. Cumjasti oblaki so se podili po mrtvaško bledem nebesu. Ribiči so se povrnil.

V vsaki koči so se imeli luč. Okrog mize s kvartami so sedeli ribiči in pa po modi obleden gospod iz mesta. Kvarjali pa niso nič več. Iz pip se je kadilo, oknice so neprestano šklepetale. Vihar je tulil v dimnik in je tgal opeke s streh. Nad vsem pa je bilo hrumeče grmenje morja.

"Hudo je, kdor je v tej nevihti na morju!" je rekel gospod iz mesta.

"Jaz sem še huše nevihte doživel," je odvrnil star ribič.

Nekateri so pričimali. Ana, krmarjeva hči, je stopila k točilnici namesto očeta. Bila je velika in trpka, ponosna in plavalna. Laskave besede mestnega gospoda je kar preslišala. Gasper in Kristof, dva plavalca, mlada fanta, sta glasno naročila še pijače. Pri tem sta drug drugega merila z očmi.

Vsak od njiju bi si bil rad pridobil Ane. To se je pletlo že več tednov. Težke, stisnjene pesti so počivale na hrupavi namizni plošči. Zunaj je besnelo morje, a v njunih žilah je besnela kri.

"V takem vremenu bi niti ven ne stopil," je začel spet gospod iz mesta.

"Menda bi ti, Gaspar," je vprašal Kristof in je poškilil čez nivo proti njemu.

"Jaz bi se še ven na morje upal!"

"S parnikom, kaj?"

"Z jadrnico!" je zavpil Gaspar in je nasred mize položil svojo pest.

"Moj čoln je koj za nasipom. Kako bi bilo, če bi ga pogljal po morju, kaj?"

Gaspar je takoj vstal:

"Karl Rekel sem in to drži!"

Kristof se je prav tako dvignil.

"Kaj, ta znorela?" so rekli ribiči. "Ana, tak reči jima vendar! Tabe bosta ubogala ta dva tepeal!"

Ana je skomignila z ramama. Ona dva sta šla do vrat in sta vse odrinila. Karkoli se jima je postavilo na pot. Hreščete so se zaloputnile vrata za njima.

Zunaj je le ledeno, porogljivo, ocafrajoče zgrabil vihar. Nič se nista zmenila za to. Kar dva bika, ki devajo jarem na nju, sta rinila z glavjo naprej. Na nasipu sta se opotečala ko dva pijanca. Barja jima je cefrala obleko. Čoln je pri pomolčku poplesaval v penastem vrvežu in s treskom bni.

tal ob bregove. Kristof in Gaspar sta se zagrizeno borila skozi ob nasipu. Dobro sta se zavedala, da bi bilo nore, če bi odjurala ob tej uri. Toda kri je bila tako divja kakor morje in ni dala mira.

Prebrnila sta se do jadrnice. Jadro je šinilo kvišku kot bi trenil. Vihar se je zagnal v svojo platno, kot bi se porogljivo zakrohotal in je pogljal jadrnico kot izstreljeno puščico v kipe morje. Začelo se je tuljenje, vriskanje in živžganje. Morje kipi in je razrito prav do dna. Gasper se krčevito oprijema vesla, v roke Kristofa zareže vrvi z jadra globoko, krvave brazde. Še sta gospodarja jadrnice. Oba si vroče želita tistega trenutka, da bi eden od njiju zakričal, naj se vrmeta. Nebo je črno ko noč. Val za valom pljuska čez čoln in ga napolnjuje z vodo. Oba si morata na vso moč prizadevati, da sta čolnu kos. Vihar pa je huši in huši.

Ta vožnja po morju že zdavnaj ni merilo za njune moči. Ze zdavnaj ne gledata drug drugega v obraz, češ, katerega je bolj strah.

Obeja se že svita, da sta dala na tehtnico vse kaj drugega ko le žensko. Zdjaj se bliža val, ki je visok kot hiša, in na njegovem vrhu se reži smrt. Tedaj se za hip srečata pogleda obeh moških v sledi mesečini. Nič sovražstva in nezaupanja ni v tem pogledu, nikakor ne, privkral nima nihče od njiju nobene zahrbtnje misli, obo sta resna in obo brez besede razumeta drug drugega. Zdjaj tvegata več kot eno zmagalo. Zdjaj se morata boriti! Vsak od njiju je brez drugega izgubljen!

Neskončne množine vode pljusajo nizdol. Čoln se brez obrambe divje vrti v krogu. Oba brodnika padeta in ležata na dnu čolna, držeč se drug drugega. Še enkrat uideta peklu. Nato kratek oddih viharja. Gasper se sopihaje dvigne in zakriči:

"Vstani, Kristof! Midva morava priti skozi!"

Po trdnem Gasperjevem obličju hušnje smehljaj:

"Midva," je dejal. "Midva morava skozi! Torej ne jaz, ampak midva, čeprav prej nasprotnika!"

S podvojeno silo se spravita v boj z vihar. Obodnice na čolnu se lomijo, v pljučih obeh moških piška, ko lovita sapa z divjo slastjo grabi vihar po jadrih in jih razcefra, jantbor upogiba ko žito. Oba se obupno borita. Že tisočkrat sta mislila, da ju pobere smrt, tisočkrat sta se ji spet izognila; drug drugega se držita, da si ogrejeta zledenelo kri.

Tisočkrat premagata svoj obup, tisočkrat reši tovariš tovariša sprčo divjih voda.

"Midva se morava rešiti! Oba!"

Pozno zvečer, ko je vihar mahoma ponehal, sta dospela na obalo. Nejeverno so hoščali ljudje vanju, obšipavali so ju z vprašanji. Nista odgovarjala, le trudno sta se smehljala in izjecljala le eno: "Spati..."

Naslednji dan sta se Kristof in Gasper sšla v kmeti. Nista stiskala pesti, le drug drugega sta s plamtčimi pogledi motrila. Moke sta drug drugemu segla v roko, pristopila sta k točilnici, kjer je stala Ana vsa velika in hladna, trčila sta in se zasmejala.

Vojna ne povzroča v Ameriki nikakih težkoč živeža

Ako bi vojna otežkočala promet po Atlantiku in Pacifiku, bi se pomankanje poljedelskih pridelkov čutilo le, kar se tiče tropičnih in poltropičnih produktov, kakor poroča National Conference Board.

Proti takemu mogočemu pri-manjkanju bi se prebitek poljedelskih pridelkov druge vrste povečal takorekoč do neznosnega.

Kava, kakao, čaj, kavčuk in svilu, so glavni pridelki katerih dobava utede postati čim dalje težja. Manjše važnosti so: orehi, tapioca, poper in pekateri medicinski produkti, kot opij in kinin. Niso pa vsi ti produkti bistveno potrebni, ker za mnogo izmed njih imamo nadomestila. Ves pomanjkljaj v tonah ni več kot dva milijona ton, od katerih 70 odstotkov tvori kava in kavčuk.

Druga vrsta produktov, ki se pridelujejo v Združenih državah, ali ne v povsem zadostni količini, so: sladkor volna, krzna in nekatera vegetalna olja. Izmed teh je sladkor najvažnejši in vvoz znaša povprečno 70 odstotkov ameriške potrebe.

Kar se tiče mleka, krompirja, svežih zelenjav in sene, imamo ugodno ravnotežje v teh produktih med produkcijo in konsumpcijo. Po mnenju strokovnjakov pa tvorijo ti produkti osnovo prehrane v tej deželi.

Imamo četrto skupino važnih poljedelskih pridelkov, zlasti bombaz, tobak in pšenico, ki jih pridelujemo ne le čez kromajo potrebo, ampak glede katerih imamo čim dalje večji prebitek vsled odpadanja evropskih tržišč. Imamo tudi prebitek svežega in suhega sadja. Živinske masti imamo tudi odveč zlasti vsled uvažanja vegetalnih olj v velikih količinah. Vojna bi mogla seveda to predrugačiti. Skoraj tretina letine riža se sme smatrati kot prebitek.

Poročilo poudarja, da prebitki nekaterih produktov so praveč blago-lov za deželo, ki se pripravlja na vojno, dočim pomanjkljaji v drugih so nekaj slahoga. Nakopičeni prebitki v mirovnem času, ki so na škodo zdravemu gospodarstvu, utednejo postati ugodna rezerva za časa vojne, ali sedaj, ko ni inozemskih tržišč, ki bi odjemali ta prebitek, so bolj v preglavico.

Nikaka druga dežela na svetu ni tako malo odvisna od inozemstva za svoj živež, nikaka ni toliko samozadostna, kar se tiče industrijskih produktov poljedelstva in nikjer drugje niso oni pridelki, ki pri-manjkujejo tako lahko in brez nevarnosti na razpolago za hitre vvoz. Poročilo zaključuje, da strategična moč dežele vsled geografske lege in poljedelske samozadostnosti je brez primere na vsem svetu.

NEZAPOSLENOST JE NAJ-NIŽJA OD LETA 1930.

Tekom meseca marca se je število nezaposlenih nadalje znižalo za 887.000 in se njiti število v vsej deželi sedaj ceni na 6.142.000 — v zmrslu podatkov od oddelka industrialnega gospodarstva Conference Boarda.

Po cennitvi tega urada to število nezaposlenih je najnižje od meseca marca 1930.

NEVPISANO PRIPOROČENO PISMO.

Neki poštni uradnik v Arrhusu na Jutlandu je pregledoval došlo pošto in prezrl, da je med pošiljkami tudi priporočeno pismo, kiga je treba najprej vpsati v seznam in šele nato dostaviti naslovniku. Naslovnik je bil v tem primeru dr. Jensen, znan zdravnik za živčne bolezni.

Poštni sel mu je odnesel pismo brez potrdila in zdravnik je pismo takoj odprl, ker se mu je zaradi pisave zdelo skrajno sumljivo. Zadel je želbel na glavo. V pismu mu je sporočila njegova pacientka, beronica E. da je vsa obupana, ker ji je mož pobegnil z drugo žensko. Tega udara ne more prenesti in si bo z otrokoma, dvojčkoma, vzela življenje.

Dr. Jensen je planil iz ordinacije sobe na ulico, najel avto, in se dal nemudoma od-jeti.

LJUDSKA KUCHARICA

Nejnovjša zbirka navodil za kuhanje in dom. Cena 50c.

Naročite pri:

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

peljati na dom grofice grofice E., kjer je našel zaklenjena vrata. S šoferjevo pomočjo je vdrl v stanovanje in našel v spalnici grofice z otrokoma, pripravljene na smrt. Soba je smrdela po plinu, kajti ta način si je grofica bila izbrala za potovanje na drugi svet.

Zdravnik jo je takoj poslal v otroka v bolnišnico, kjer so spravili vse tri javen nevarnosti. Če bi bil poštni uradnik počakal s priporočenim pismom zaradi vrisa do popoldneva, bi se bila drama odigrala do kraja in grofici ter njenim otrokom ne bi bilo več pomoči.

PEVSKIM ZBOROM

POSEBNO PRIPOROČAMO NASLEDNJE MUZIKALJE.

Emil Adamič—16 JUGOSLOVANSKIH NARODNIH PESMI za moški zbor 50

ŠEST NARODNIH PESMI za mešiki zbor 50

ŠEST NARODNIH PESMI za mešiki zbor 50

Franc Venturini—ŠEST MEŠANIH IN MOŠKIH ZBOROV 55

Ferdo Juvanc—12 MLADIH LET, moški zbori 50

Peter Jerab—OSEM ZBOROV (mešiki in mešani) 50

Moški zbori

OSKAR DEV: Barčica; Oj, moj čoln je sov; Kam mi fantje, drev v vas pojdemo 50

OSKAR DEV: Srečno, ljuba moja; Ko ptičica na tulo gre; Soči; Moj očka ma konjčka dva; Dobiv sem psemce; Slovo; Je vplnila luč 50

EMIL ADAMIČ: Modra devojka (belokranjska) 50

Vso noč pri potoci 50

Jurjeva 50

Hoti Miska domo; Kaj drugega hočem; Zdravica 50

VASILIJ MIRK in A. GROHMING: Vetrice; Po gradbi 50

FERDO JUVANEC: Zjutraj 50

Slovanika 50

PETER JERAB: Pella roža; VASILIJ MIRK: Podoknica 50

ZORKO PRELOVEČ: Ko se fantje proti vasi bli 50

Le enkrat se 50

NOTE ZA KLAVIR ALI HAR.

MONIKO

1. SLOVENIAN DANCE VANDA POLKA 30

2. PO JEZERU KOLO 30

3. BARČICA MLADI KAPETANE 30

4. OHIO VALLEY SYLVIA POLKA 30

5. TAM NA VRTNI GREDI MARBOR WALTZ 30

6. SPAVAJ MILKA MOJA ORPHAN WALTZ 30

7. DEKLE NA VRTU OJ, MARIČKA, PEGLJAJ 35

8. ŽIDANA MARELA (polka) VESELI BRATCI (mazurka) 35

IZ STARE ZALOGE pa imamo še naslednje pesmi, katerim smo znižali cene:

Ameriška slovenska lira, (Holmes) 50

Orlovsko himno (Vodopivec) 50

Slovenski akordi, 22 mešanih in moških zborov (Karl Adamič) 70

Trile mešani zbori (Glasbena Matica) 50

V pepelnici noči, kantata za solo, zbor in orkester, (Saiter) 50

MLADIL, pesmi za mladino s klavirjem (E. Adamič) 40

Dve pesmi, (Prelovec) za moški zbor in solo 50

Naši himni, dvoglasno 50

Gorski odmevi, (Labarnar), II. zvezek, moški zbori 50

ZA TAMBURICE: NA GORENJSKEM JE PLETNO, podpouri slovenskih narodnih pesmi za tamburice, zložil Mar ko Bajuk 75

Slovenske narodne pesmi za tamburistični zbor (Bajuk) 75

Bom šel na planino, (Bajuk), podpuri 50

ZA CITRE: Poduk za citre, — 4 zvezki — (Košeljki) 2,--

ZA KLAVIR: Huri pridejo, — Korčulica — 50

Slovenske narodne pesmi, Janko Zirovnik

I. zvezek, 123 pesmi za moški ali ženski zbor 1,50

II. zvezek, 77 pesmi za moški in mešani zbor 1,50

100 narodnih pesmi za moški in mešani zbor, Emil Adamič 1,--

FANTJE NA VASI, 18 narodnih za moški zbor, Ciril Pregelj 50

Naročilo pošljite na:

"Glas Naroda"

216 WEST 15th STREET NEW YORK, N. Y.

Spisi Josip Jurčiča

I. ZVEZEK: Uvod — Narodne pravljice in pripovedke, — Spomini na deda, — Jurij Kozjak, — Jesenska noč med slovenskimi polharji — Domen, — Dva prijatelja.

II. ZVEZEK: Jurij Kobila, — Tihotapec, — Vrban Smukova ženitev, — Klošterski žolnir — Grad Rojinje, — Golida.

III. ZVEZEK: Deseti brat, — Nemški valpet.

IV. ZVEZEK: Cvet in sad, — Hči mestnega sodnika, — Kozlovska sodbva v Višnji gori, — Dva brata.

V. ZVEZEK: Sosedov sin, — Sin kmetkega cesarja, — Med dvema stoloma.

VI. ZVEZEK: Dr. Zober, — Tugomer.

VII. ZVEZEK: Lepa Vida, — Pina tobaka, Moč in pravica, — V vojni krajini, — Prave modratoma.

VIII. ZVEZEK: Ivan Erazem Telenbah, — Buji se te, — Črtica iz življenja političnega agitatorja, — Telečja pečenka, — Šest parov klobas, — Po tobaku smrdiš, — Ženitev iz nevoščljivosti, — Spomini starega Slovenca Andreja Pajka.

IX. ZVEZEK: Rokovnjaci, — Kako je Kotarjev Peter pokoro delal, ko je krompir grašč, — Pona-rejeni bankovci.

X. ZVEZEK: Veronika Deseniška.

10 zvezkov...\$10

POSAMEZNI ZVEZKI \$1.50

Naročite pri:

KNJIGARNI SLOVENIC PUBL. CO.

"GLAS NARODA"

216 WEST 15th STREET

NEW YORK, N. Y.

ZGLAŠI SE NAJ

STANLEY MESNAR, ki živi nekje v Brooklynu, N. Y. Ker je njegov oče umrl, je neobhodno potrebno, da se zglašali pa, kdorkoli, ki ve zanj, sporoči njegovemu stricu: JOHN MESNAR, 1069 E. 72nd Street, Cleveland, Ohio.

(3x)

GOSPOD iz KONOPIŠTA

Napisal: I. WINDER.

15

Mahona je zagnal krik. Oče in odgojiteljji so pritekli in ga sprazili v posteljo. Ko je videl očeta dobri, zaskrbljeni obraz, se je pomiril. Toda še dolgo je trepetal, kakor da bi ga tresla mrzlica. Oče in častniki so se pre-traseno spogledovali. Stali so pred uganko. Nič se ni bilo zgodilo. Frane Ferdinand je z brezizraznimi očmi, ki niso razodevale nikakega notranjega gibanja od ranih jutranjih ur, brezumno in tiho sedel na čelu nasprotni. Pri zgodovinski uri je poslušal nekoliko živahneje, proti koncu ure je celo razveselil odgojitelja z nekaterimi vprašanji. Nato je šel z grofom Nistitzem in Otonom na izprehod. Oton je bil našel ptičje gnezdo in se zato in utegnil spreiti s starejšim bratom. Nato je odgojitelj dovolil utrjenemu Francu Ferdinandu, da sme nekaj časa brez nadzorstva počivati v sobi. Za pozne popoldanske ure sta bila na sporedu verouk in mečevanje, dvojce povsem nerazburljivih stvari.

"Kaj se je zgodilo?" so oče in vzgojitelji silili v prebujenega, ki je bil po ti-tim zagonenem pripeljavu upchan zaspal. Vodeno-ive, brezizrazne oči osenčnega dečka niso dale odgovora na o vprašanje. Srepe je zrl v očeta. Grizel se je v ustnice in mečal. Dogodek je ostal nepojasnen.

Od tistega dne je deček sovražil mrtvo mater. Vse od njene smrti je malokdaj mislil nanjo, nikoli ni govoril o nji. Poslej je moral mnogokrat misliti nanjo. Bal se je je. Toda srčan ga je bilo. priznati ta strah očetu ali kateremu izmed odgojiteljev. Tudi pred Otonom je skrival svoj strah. Samo enkrat ga je prečeče vprašal:

"Povej mi, ali se kdaj misliš na — mamo?"

Oton je odgovoril, ne da bi pomisljal:

"Čemu naj bi mislil nanjo? Saj je umrla! Kdor je umrl, živi samo še v nebesih."

Pozno jeseni se je Karel Ludvik vrnil z otroki na Dunaj. Nadvojvodinja Zofija ga je bila poklicala v prestolnico. Hotela je, da se še enkrat se v tretje oženi. Osemindvajset let mu je bilo; v teh letih, je menila, se zdrav mož ne sme odreči reanega z konskega življenja; posebno še, ako je vdovec s štiriimi otroki. Zapuščeni sirotam mora dati mater, boljše od one, ki skoraj ni bilo videti, da bi obžalovali njeno smrt. Bistroumna babica ne je bila že ogledala po primerni ženi za Karla Ludvika. Tudi to pot je bila izbrala princezo iz pregnanega kraljevskega rodu. Naročila je sinu naj poprosi za roko infantke Marije Terezije Portugalske, princeze Braganške, hčere bivšega portugalskega kralja Miguela.

Karel Ludvik namenoma ni imel pomisleka proti novi ženi, a tokrat je hotel biti previdnejši. Infanta Marija Terezija je bila hči moža, ki je bil uropal portugalski prestol; včesile so bile živčno protestirale proti temu ropu. Karel Ludvik se je natanko poučil o rodbini mladenke, ki mu je bila namenjena za tretjo ženo. Zvedel je strašne reči. Princezin oče se ni bil le z ropom poistil prestola; vso kratko dobo svojega vladanja je dičjal kakor blazen ter ugonobil petnajst tisoč ljudi, morda celo več, kakor so trdila nekatera poročila. Tudi konec njegovega vladanja je bil jako nesladen; po porazu svojih nazadinskih čet je bil podpisal kapitulacijsko pogodbo, ki mu je zagotavljala rento 375.000 frankov. Don Miguel je bil leta 1866 umrl, kd oze, ali ni njegova okrutnost, njegova brezvestnost, njegova branjevska duša živela v otrocih? Karel Ludvik se je zgostil pred zvezo z ženo, ki mu ni bila porocu, ter izrekel svoje pomisleke odločneje, nego je bila njegova navada. Nadvojvodinja Zofija ni priznala sinovih ugovorov.

"Ali ti je znano," ga je vprašala, "da je imel tudi oče tvoje druge žene, ki ga drhali imenuje 're Bomba', kar najslabši sloves?"

Nadvojvodi ni bilo znano.

"In vendar," je rekla nadvojvodinja, "vendar je bila Marija Anunciata izvrstna žena, vrla žena in ti je podarila štiri otroke. Skoda, da je umrla tako mlada."

V vnetem prizdvanju, da bi uresničila svoj načrt, je nadvojvodinja Zofija namah pozabila, kako krivo in zavidno je še nedavno tega gledala na Marijo Anunciato.

"Ti si napeljala zvezo z njo," je odvrnil Karel Ludvik, "a bogme ne vem, ali je bila izbera prava. Bojim se, da ne. Nič kaj sročen nisem bil z njo."

"Ker je bila bolna. Tvoja bodoča je drugačnega kova. Zdrava kakor riba. Pametno, čilo, jezgro šestnajstletno dekle. Vesel bodi, če jo dobiš. Konec koncev si v primeri ž njo že star oče! Štirideset let ti bo kmalu. Na kolenih lahko zahvališ Boga, da te vzame. Kdaj bo konec tvojega žalovanja?"

"Maja meseca."

"Torej: počakamo do maja. Maja meseca se oženiš."

Njegovi ugovori so le podvojili odločnost stare nadvojvodinje. Obiskala je s Karlom Ludvikom gradič Kleinheubach. Tam je skromno živela vojvodinja-vdova Adelajda Braganška s svojimi sedmimi otroci, infantom Miguelom in šestotico hčera, ki jn je imela z blivim kraljem Miguelom že po njegovem petdesetem letu. Izmed teh hčera je bila samo najstarejša, Marija des Neves, omožena. Šestnajstletna infanta Marija Terezija je bila mlajšim sestricam druga mati. Nadvojvodi je ugajala njena skromna, nevsiljiva razumnost. Ugajalo mu je tudi to, da ni bila princeza ne lepa, ne grda. Najbolj mu je pa ugajalo, da ga vzlic veliki razliki let ni spoštovala kakor strica. Ljubila je otroke, nekaj ur zaporedoma ji je moral pripovedovati o svojih otrocih, ni se ga naveličala poslušati.

Ta čas, ko je on že na pol odločen, sedel v krogu mladih deklet, je v maza salonu nadvojvodinja Zofija osrečila odvovalo vojvodinjo-vldovo Braganško z obljubo, da bo svatba maja meseca. Štiridesetletni vdovi je obraz kar sijal. Šestotica hčera, ki niso imele denarja, je bila velika skrb njenega življenja.

"Zdaj ostanejo samo še štiri," si je mislila sama pri sebi.

(Nadaljevanje prihodnjaja)

Nesrečno mesto Santander

Santander, znano špansko mesto, sicer ni veliko, saj ne šteje niti 100.000 duš, vendar je Španec na to svoje pomorsko in industrijsko mesto zelo ponosen. Zadnje čase je to mesto važnejše po svoji rudniški industriji, kakor pa kot pri-taniško mesto. Na njegovi morski obali se razvija tudi kopaško življenje. Tujski promet, ki ga podpira vlada, zelo neguje to panogo narodnega gospodarstva v tem mestu. Dandanes to mesto ni tako slavno, kakor je bilo v slavnih časih španske zgodovine. Bogati Santander 18. stoletja je bilo važno mesto z velikimi ladjedelnicami, bilo je mesto, kjer je mogočna španska vojna mornarica imela svoje veliko oporišče. To mesto je od morske strani nekako predmetje Burgosa in vse španske Kustilje. Blagostanje in sreča tega mesta je rasla z veljavjo španske države, z njo je tudi padala. To nam dokazuje mesto Santander, če ga gledamo nazaj v leto 1850. V sredi 19. stoletja je Španija izgubila svoje kolonije in svoje mogočno brodovje, nakar je propadel tudi Santander, ki je sčasoma bil nedosti bolj važen kraj kakor kakšna samotna ribiška vas.

Mestu ob Biskajskem zalivu so se začeli kazati novi upi, čeprav je to upanje grenila žalostna politična usoda španske domovine. Podjetni ljudje so začeli spet iskati stikov z iz-gubljenimi španskimi deželami v južni Ameriki, ki so se bile otresle španske nadoblasti so pa ohranile špansko kulturo, jezik in tradicijo. Španski izseljenec, ki se je iz Santandera vozil v južno Ameriko, je posredoval, da se je gospodarsko življenje na tej in oni strani morja razgibalo. Ko se je čez nekaj desetletij marsikak španski izseljenec bogat in premo-

žen vračal domov, si je navadno izbral za svoje bivališče Santander. Tako so nekdanji izseljenci počasi v tem mestu zbrali veliko bogastvo, ki so si ga pridobili v južni Ameriki, ali pa kje drugje na svetu. Bogastvo so razodevala izložena okna santanderskih trgovin, kjer je bilo toliko razkošja, da je obiskoval domači meščan in pa tujec, kateri je prišel sem na letovišče. Santander tistega časa je imel kakih 40 do 50 trgovskih pisarn, 200 do 300 trgovin. To blagostanje se je zbralo okoli visoko ležečega starega mesta, okoli katerega so se dvigale lepe vile, moderne zgradbe, ki pa vse skupaj niso živlele iz sebe, marveč iz starega mesta.

Katastrofalni požar, ki je tisto nesrečno nedeljo zajel to zanimivo špansko mesto, je najbolj prizadel njegov stari del, kjer je prav za prav bilo blagostanje doma. Ko bi se bilo to zgodilo morda pred kakimi 20 leti, bi si bili morebiti meščani iz svojih sil še enkrat pomagali. Tako so si na primer sami pomagali in se spet dvignili ob tisti strašni katastrofi, ko je okoli leta 1890 v tankajšnji luki eksplodirala ladja "Machichaco," ki je bila do viha naložena z dinamitom. Takrat je bil velik del mesta uničen, toda ljudje so si sami žudovito naglo pomagali iz nesreče brez posebne druge pomoči.

Toda med tem se je marsikaj spremenilo. Že od leta 1920 so naloge mesta Santander tako rasle, da jim sredstva tega mesta nikakor niso več bila kos. Španska država politika pa je bila vedno bolj malenkostna, da bi se bila brigala za usodo tega važnega mesta. Mestna uprava je zaman klicala državo na pomoč, naj pomaga izpolniti luške naprave in uređi prometne zveze. Mesto je državo zaman prosilo, naj se pobriga, da bi se začeli izkoriščati zemeljski zakladi premoga, ki so ležali tik v okolici tega mesta.

Mesto Santander je celih 15 let bilo prepričeno samemu sebi, ter je bilo podobno mestu, ki je polno ugašajočega upanja. V tem stanju ga je presenetila državljanska vojna. Komaj pa je bila ta končana, se je druga svetovna vojna vnela v Evropi. Zdaj je ponosnemu Špancu sila bridko pri sreč, ko vidi, da je pogorelo slavno staro mesto Santander, kjer je poleg drugih vrednosti bilo uničenega tudi mnogo tistega blaga iz prekomorskih dežela, ki jih zdaj sploh ni mogoče nadomestiti.

Španec je po naravi razburljiv. Toda severni Španec zna svoje notranje razburjenje bolj krotiti kakor njegov južni ali srednji brat. Zato je prebivalstvo tega mesta pri tej požarni katastrofi pokazalo toliko discipline, da se o Špancu iz katerega drugega dela Španije ni ti ne zdi več pravno. Zaradi tega si tudi lahko razlagamo dejstvo, da je vkljub velikanski nesreči število človeških žrtev razmeroma majhno.

Kulturna zgodovina kaže, da prebivalci tega mesta niso le polnili svojih blagaj, ko so imeli priliko za kaj takega, marveč so se tudi kulturno močno uveljavljali. V zgodovini španskega kulturnega in duhovnega življenja je mnogo slovečih imen, ki so izšla iz Santandera.

ZABE SO ZADRŽALE VLAK.

Blizu mesta San Jose na Costa Rici je moral strojevodja pred kratkim ustaviti vlak, ker so mu žabe zabarikadirale progo. Žabe so prilezle na tračnice iz bližnje mlake, ter so s svojimi sluzastimi telesi pokrile progo, da ni bilo mogoče voziti naprej.

Napad na konvoj

Nemški dopisni urad je sprejel od očitveca zanimiv opis napada na angleški konvoj. Poročilo pravi med drugim:

Prežimo na zaukaznem položaju. Storila se je noč. Z vsemi naporii iščemo na obzorju sumljive sence, ki oznanja približevanje sovražnega konvoja. Nenadoma slišimo za našim čonom detonacijo. Svetilne bombe razsvetlijujejo obzorje. Eden paših čolnov se je spopadel s sovražnikom, čigar prva ladja je izpuščena. Lev se začneja.

Zaplovemo proti konvoju. Zopet detonacija. Kakšnih 12 svetilnih bomb so izstrelili rušile ki spremljajo konvoj, da bi se laže orientirali. Nato se začne divje streljanje. Naši brzi čolni se začenejo v boji. Na vseh koncih in krajih poka. Mimo nas švigeta dve senci. Kakor lovec se naša ladja požene proti sovražnemu brodu, katerega obrisi so postali skoraj topljivi. Zdaj smo v ugodni napadalni poziciji. "Izstrelite torpede!" zapove poveljnik. "Takoj nato sikne "jegulja" skozi cov. čez nekaj sekund slišimo detonacijo in ogromen oblak dima se dvigne proti nebu.

"Zadel je!" Posadka kriči od veselja, kajti s tem zadetkom smo dosegli 50.000 ton potopljenega sovražnega ladjevoja. Zadet brod se polagoma potaplja. Rešilne čolne odvežejo in jih spuščajo v morje. Na uho nam udarijo kliči na pomoč sredi noči. "Pripravite potrebno, da sprejmete brodomce!" se glasi kapitanovo povelje. Napravimo ovinek in čakamo. Kmalu priplavajo brodomlenci do nas. Potegnemo jih na krov, odenemo s toplimi odejami, počivimo s požirkom ruma, postrežemo jim s cigaretami. Tako si kmalu opomemo.

Mi pa nadaljujemo delo. Zopet pokajo svetilne bombe rušileev, da je okoli nas svetlo. kakor ob belem dnevu. Rušilee nas je odkril, naša pozicija napram njemu je neugodna, zato se moramo skriti za umetno meglo. V sivem jutru se vrnemo k našemu izhodišču. Imeli smo uspešno noč. Uničili smo dva sovražna rušilca in približno 45.000 britske tonaje.

SINGAPURSKI TRIKOT.

Francoski list "Figaro" objavlja o Singapuru članek, v katerem je rečeno:

Britska admiraliteta je pred dnevi izjavila, da bo morskata senen med Malezijo in Borneom minirana. Minirana ožina predstavlja pot za vožnjo ladij, ki prihajajo sem iz Japonske, iz Indokine ter se tukaj znajdejo pred velikimi vrati Indijskega oceana na Pacifiku. Na eni strani teh vrat leži ozemlje Malezijskih držav, ki tvorijo sestavni del Britanskega imperija, odnosno žive pod njegovim protektoratom; na drugi strani pa je Nizozemska Indija.

Tostran miniranega pasu leži najbolj donosni pasovi za pridobivanje kositra in največje plantaže kavevka na svetu, da niti ne govorimo o najbogatejših petrolojskih vrelcih na zemlji. Ta kontrola se torej lahko smatra obremen za razširjenje blokade na del Rame-nega morja. Gotovo je da je to Anglija ukrenila v sporazumu z Združenimi državami, katere industrija črpa tukaj iz rudnikov za jeklo in gozdov za kavevčuk.

Pomen Singapura za medkontinentalno trgovino ter imperijsko strategijo je veliki. Singapur je veliko središče trgovine s kavevčukom, poleg tega pa nekakšna osrednja livarna za kositer. Krasen položaj mesta s pristaniščem je povrhu vsega še za okras. To prista-

Darilo za junijsko nevesto

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

(V angleškem jeziku)

RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo \$2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street : : New York, N. Y.

Rojake prosimo, k o pošljijo za naročnino, da se poslužujejo — UNITED STATES osiroma CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam le priročno

OGROMNE SONČNE PEGE.

Znani italijanski raziskovalec potresov in sončnih peg Bendandi poroča, da je sonce prišlo znova močnejše delovati. Pojavilo se je 5 skupin ogromnih peg, med katerimi so nekatere tolikšne, da bi jih pokrilo komaj deset zemeljskih obel. Te pege bodo imele za posledico skoraj verjetno hude elektromagnetne motnje na zemlji.

ČE SE NE VEŠ, ZDAJ IZVEŠ:

da je Nemčija dovolila francoskim ujetnikom v nemških taboriščih prejemati in čitati francoske liste

da so letos spomladi v okolici Pariza obdelali 400 ha zemlje, katero bodo zasadili s povrtnino;

da je francoska vlada določila 20 milijonov frankov podpore za francoske intelektualce;

da je bila pred tremi leti Nemčiji priključena Avstrija, pred dvema letoma pa Češka in Moravska;

da se mora smatrati po izjavi avstralskega zunanjega ministra začetek ameriške pomoči Veški Britaniji za konec defenzivne vojne v sedanjem spopadu;

da je Amerika dovolila Finski posojilo v znesku 7 milijonov dolarjev;

da stražijo rumunsko obalo Črnega morja skupne nemške in rumunske vojaške straže;

da razsaja na Irskem nezna-na živinska kuga;

da se vrše na ozemlju cele Turčije intenzivne vojaške vaje s protiletalskimi topovi.

Lepa knjiga je kulturna poslanika; odprimo ji vrata v naše domove, odprimo ji srce... (Finigar)

ŽIVI VIRI

Spisal IVAN MATIČIČ

Knjiga je avtorizirani pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v trinaestih dolgih poglavjih opisanih trinaest rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovanstvu do današnjega dne. Knjiga je verno srecalo našega življenja in trpljenja, in ki jo prebere bo vedel o Slovincih več kot mu more nuditi katerikoli naše zgodovinsko delo.

DED — je ZEMLJO otrebil, zoral OČE — je postal in gledal bujno njeno rast SIN — je soral med težkim klanjem VNUK — se je dvignil, smoti bonu navega časa

13 POGLAVIJ — 412 STRANI V PLATNU VEZANO

Cena \$2. Poština plačana

Avtor knjige je IVAN MATIČIČ, ki je spisal splošno znano knjigo — NA KRVAVIH POLJANAH

KNJIGARNA "Glas Naroda"

216 WEST 18th STREET

NEW YORK, N. Y.